

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Бакало О.М.

аспірант,

Національний авіаційний університет

ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА АДАПТАЦІЮ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Зростання кількості іноземних студентів у навчальних закладах України та пошук оптимальних умов їхньої адаптації актуалізують проблему створення такого освітнього середовища вищого навчального закладу (ВНЗ), яке забезпечуватиме педагогічну підтримку даної категорії студентів та сприятиме їхній самореалізації і розвитку.

Дослідження взаємозв'язку між успішністю адаптації іноземних студентів і умовами освітнього середовища проводилося О. Марухіною, О. Мокіною, О. Білик, О. Снопковою, О. Мариненко, Ху Жунсі.

В. Ясвін визначає освітнє середовище як систему впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні [4, с. 17].

Освітнє середовище трактується як частина соціокультурного простору, зона взаємодії освітніх систем, їхніх елементів, освітнього матеріалу і суб'єктів освітнього процесу. Його результативність визначається якістю його просторово-предметного змісту, рівнем розвитку в ньому соціальних відносин і якістю зв'язків між просторово-предметними і соціальними компонентами цього середовища.

В. Слободчиков зазначає, що освітнє середовище не існує як щось однозначне і заздалегідь визначене. Воно розпочинається там, де є спільна діяльність того, хто навчає і того, хто навчається, де вони проектують і створюють середовище як предмет і ресурс своєї спільної діяльності, де між суб'єктами освіти встановлюються певні зв'язки і відносини [2, с. 68].

Освітнє середовище – основа будь-якого вищого навчального закладу. В ньому формуються умови для виховання і формування особистості, захищеності і задоволення основних потреб всіх учасників освітнього процесу, їхнього професійного розвитку. Якщо одним з учасників освітнього процесу є іноземний студент, освітнє середовище виступає як посередник між ним і середовищем країни навчання. Наголошуючи на допомозі, яка необхідна іноземному студенту, у наукових дослідженнях нерідко вживають термін «підтримуюче освітнє середовище». Важливою функцією такого середовища є медико-психологічна, адаптаційна, дидактична допомога іноземним студентам [3, с. 266]. Підтримуюче освітнє середовище реалізує як превентивні (запобігання виникненню труднощів), так і оперативні (безпосереднє

реагування на проблему, яка виникла у студента) напрямки допомоги і є умовою успішної адаптації іноземних студентів.

Дослідники звертають увагу на важливість цілеспрямованого створення освітнього середовища у ВНЗ, оскільки це забезпечує включення студентів у культурно-соціальні зв'язки різного типу і рівня, розвиток їхньої мотиваційної сфери, побудову навчального процесу на основі формування продуктивного досвіду, індивідуалізацію процесу навчання на основі формування та реалізації індивідуальних освітніх програм [1, с. 108].

Освітнє середовище ВНЗ включає такі структурні компоненти:

- просторово-предметний компонент, до складу якого входить архітектурно-естетична організацію життєвого простору студентів (архітектура будівлі закладу освіти, дизайн інтер'єру, просторова структура навчальних приміщень і території) і матеріально-технічне забезпечення (наявність технічних засобів навчання, побутового обладнання).

– змістово-методичний компонент, що включає змістову (навчальні програми, плани, методичне забезпечення навчального процесу) та організаційну (технології, форми і методи забезпечення навчання та життєдіяльності студентів) сфери освіти;

- комунікативно-організаційний компонент, до складу якого входять особливості суб'єктів освітнього середовища (статеві, вікові і національні характеристики студентів і викладачів, їхні цінності, установки); комунікативна сфера (суб'єкт-суб'єктна взаємодія); організаційно-креативні умови (особливості управлінської культури, наявність творчих груп студентів і викладачів та ін.).

Розглянемо вплив кожного з цих компонентів на процес адаптації іноземних студентів.

Просторово-предметний компонент об'єднує архітектурно-ландшафтну і матеріально-технічну сфери ВНЗ. На адаптацію іноземних студентів впливають такі характеристики: зручність аудиторій і кімнат проживання, температура і освітлюваність приміщень; сучасність техніки і обладнання, які використовуються в процесі навчання; достатність і різноманіття засобів навчання (підручники, словники, методичні матеріали); сучасність обладнання, яке використовується в побуті (наявність телевізорів, пральних машин і т.п.)

Змістово-методичний компонент. Організаційна складова цього компоненту передбачає невелику наповнюваність груп; створення комфортної доброзичливої атмосфери на заняттях (заохочення, взаємодопомогу, відсутність оцінювання), популяризацію роботи з вивчення мови у позанавчальний час; поступове нарощування обсягу засвоюваного матеріалу, підбір оптимальних методів навчання з урахуванням національних особливостей студентів, використання різноманітних форм роботи. Змістова складова передбачає: розробку навчальних програм, які відповідають вимогам часу; надання іноземним студентам на підготовчому факультеті знань, необхідних для продовження навчання; базове вивчення української мови на підготовчому факультеті (засвоєння побутової лексики, норм поведінки і правил комунікації

в ситуаціях щоденної взаємодії) та поглиблення знань впродовж всього періоду навчання (вивчення спеціальної лексики, збагачення мови).

Комунікативно-організаційний компонент. Цей компонент наголошує на важливості врахування національних особливостей іноземних студентів, що стає можливим за умови обізнаності викладача про традиції і цінності різних етнічних груп. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладача і студента повинна бути побудована на основі толерантності, взаємної поваги. Підтримуюча поведінка педагога знаходить вираження у його включенні в життя навчальної групи, щирій зацікавленості; прагненні з'ясувати труднощі студентів, причини їх виникнення, спланувати процес надання допомоги; активності при вирішенні проблем і відповідальності; бажанні сформулювати активну життєву позицію студентів.

Таким чином, цілеспрямовано створюючи і змінюючи параметри освітнього середовища вищого навчального закладу, можна здійснювати вплив на процес адаптації іноземних студентів, сприяючи його успішному протіканню.

Список використаних джерел:

1. Леонтьева О.В. Культурно-образовательная среда вуза как психолого-педагогическая проблема // Образование и общество, 2009. – № 6. – С. 106-111.
2. Слободчиков В.И. О понятии образовательной среды в концепции развивающего образования. – М., 2000. – 230 с.
3. Снопкова Е.И. Параметри качества образовательной среды как нормы эффективной педагогической поддержки иностранных студентов / Снопкова Е.И., Мариненко О.П. // Вектор науки ТГУ. – № 1(8). – 2012. – С. 264-267.
4. Ясвин В.А. Образовательная среда : от моделирования к проектированию / В.А. Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 365 с.

Галімська І.І.

*аспірант, старший викладач,
Кіровоградська льотна академія
Національного авіаційного університету*

СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО АВІАФАХІВЦЯ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освіта стає дійсним фактором розвитку як суспільства в цілому, так і кожної окремої особистості зокрема, тому на перший план висувуються якісно нові вимоги до підготовки спеціалістів. Динаміка сучасного життя вимагає, щоб професійна освіта у всіх її різноманітних формах розглядалася не лише як процес засвоєння професійних знань, навичок та вмінь, але і як процес, що забезпечує особистісний розвиток спеціаліста, розкриття його внутрішніх можливостей, формування його готовності до здійснення себе у професії.